

Zeitschrift: Museum Helveticum ad juvandas literas in publicos usus apertum
Herausgeber: Litteris Conradi Orellii et Soc.
Band: - (1750)
Heft: 19

Artikel: Epistolae ineditae
Autor: Renatus, Camillus / Maturus, Bartolomaeus / Sozinus, Lelius
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-394680>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 21.08.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

EPISTOLÆ INEDITÆ.

I.

CAMILLUS RENATUS

&

BARTOLOMÆUS MATORUS,

Cremonensis,

HENRICO BULLINGERO,

cæterisque optimis Viris

Pacem a Domino.

EX omnibus tuis literis intellexisse videoꝝ, neque fallor, Humanissime Hentice! quanti me facias, quantumque mihi de te, sive mea, sive aliorum cauſa polliceri poſſim. Id plane hactenus pro comperto habui, atque ſemper [faxit Deus] habiturum ſpero. Verum etiamſi fortuna incidiffet, qua te mihi ſcirem [averat Deus omen!] omnia negaturum, harum tamen ea nunc eſt ratio literarum, ut nihil judicio tuo abs te, quicquid id eſt, invito ſim impetraturus; nempe cujus omne ſtudium, diligentia ac opera eſt in promovenda Christi & Evangelii disciplina. In cauſa hæc ſunt. *Gabriel* hic frater noſter, Evangelii & ipſe Minister, de quo optimè auditur, Evangelium aliquandiu, in regione Luganensi, quæ ſub Helvetiorum ditione conteinetur, in loco qui dicitur *Murchot*, publice profes-

sus est ea opera ac fructu, ut & Christo non pa-
 rum gloriae accefferit, & impii ex Evangelio mag-
 nam plagam acceperint. Hinc turbæ, hinc peri-
 cula; hinc quorundam calumniis ejectus est. Ad
 vos nunc ipse Evangelii propagandi studiosissimos
 Ministros accurrit rem omnem expositurus, quo-
 nam statu res Evangelii sint illis in locis, quæ
 spes, quis fructus ex adjectis quoque oppidis *Lu-*
gano & *Lucarno* paratus sit: eoque animo, ut ve-
 stris ad eam rem consiliis atque opera usus, unde
 impiorum invidia ejectus est, eo tandem piorum
 consolatione restituatur ad absolvendum Ministeri-
 um. Quam ob rem ego ac *Bartolomæus*, evange-
 licus superioris Prægalliae Minister, te, *Jo. Rivium*,
Pellicanum, cæterosque Ecclesiæ Tigurinæ minist-
 ros, gratiosissimos fratres, vehementer rogamus,
 atque per Dominum nostrum J. Christum obse-
 cramus, ut ejecto jam Fratri *Gabrieli*, quibus-
 cunque in rebus opus erit, vestra auctoritate &
 gratia, vestro studio & opera commonetis, quo
 citius, honorificentiusque cupidissimis Fratribus
 restituatur. Idque citra bonorum injuriam diplo-
 mate a nostri Imperii Moderatoribus impetrato.
 Eam rem Vos studiosissime curaturos, ut valde
 optamus, ita certo speramus. Valete in Domi-
 no. Salutant vos hinc Fratres omnes. Tu vero,
 mi Bullingere! ad superiores literas mihi rogo ex
 animo respondeas, ut inter nos aliquando cum
 Evangelii fructu conveniat. Iterum vale. Ex
 vico Suprano superioris Prægalliae. XIX. De-
 cembr. 1545.

II.

HENRICO BULLINGERO

CAMILLUS RENATUS

Pacem & Gratiam a Domino.

ACcepi literas tuas, accepi cum his quoque *Confessionem vestram*, tantas me tibi gratias agere velim scias de dono, quam gratum Christiano homini donum arbitrere, eoque maiores, quo vestra magis nostræ Sententiae respondet de Cœna Domini. Ita propemodum nostros homines docemus, ut [quod ad hanc rationem pertinet] Camillum dicere possis Bullingerum, & Bullingerum Camillum. Quam ob rem nihil dubites, quin mihi proberis, vel potius probentur, quicunque eo pervenerunt, ut ipsum idem sentiant. Nihil enim in Cœna, quam a Christo institutam, ab Apostolis usurpatam celebrare nuper institui, praeter memoriam mortis Christi, qua a Satanæ tyrannde & potestate tenebrarum in regnum lucis asciti sumus, agnoscimus, ut nihil putas a nobis imperaturos, qui aliter sentiunt, ac docent. Id vero commodius explicabimus, ubi majus erit otium, teque certiorem faciemus. Nunc enim hoc tanquam ad te, quod D. Petrum Phinerium, cuius nunc primum hic amicitiam conflavimus, ad te prope diem venturum audiverimus, virum summæ autoritatis, & [ut audio] pietatis studiosissimum, cui ut me [ita n. videtur] plurimum commendes, etiam atque etiam rogo: neque id solum, sed ut Religioni ex animo faveat, & iis, qui publice profitentur, non desit, nunc præsertim, cum ejus Filius Legatum, quem Comissarium appellant,

pellant, agat apud Præfectum Vallis Tellinæ. De Concilio Tridentino nihil serium exspectes, ajunt tres Cardinales ibi etiam nunc commorari, atque Concilii nomine indulgere, ut solent, ventri, nihil plane facturos, quam imperitæ multitudini per se non stetisse, quominus res Religionis comparentur, ostentaturos. Nosti hominum ingenia, nosti mores. Res pietatis bellissime procedunt in Italia, optime cessurum speramus, id ut quam ocyssime eveniat, comprecemur. Salutant te Fratres, atque vobis omnibus de ejusmodi Confessione gratulantur. Salutabis nobis Ecclesiam Tigurinam. Aliquando ad te advolabo. Bene valete, idque in Domino. Ego non Tirani concionatorem ago, sed Trahonæ quod est oppiduum Vallis Tellinæ, Ludi magistrum: non silemus tamen.

III.

CAMILLUS RENATUS
HENRICO BULLINGERO

S. P. D. ex Christo.

PROXIMIS Literis ego ad te, ut si quod tibi esset studium charitatis, mihi per literas significares, quibus in rebus tu me omnium *hæreticissimum* existimares: Eo enim nomine a te appellatum esse me, *Franciscus Stancarus* dixit. *Franc. Niger*, qui a me tibi literas reddidit, renuntiavit te per occupationes non potuisse rescribere, cum tamen vacaret, omnino rescripturum. Verum a te nihil adhuc accipio literarum: Ea intermissio [nisi fallor] indicio est, te Fratris salutem vel negligere,

vel

vel desperasse. Quod si ita est, quod certe nō
lim, nullam sane videris & nostræ veteris amici-
tiæ, & tuæ dignitatis habuisse rationem. Quid
autem jus amicitiæ, quid tua dignitas postularit,
tu ipse videris. Ego certe utramque mutuis offi-
ciis conservatam, quam quorundam hominum
perversitate labefactatam maluissem. Id tu, si
æque curasses, atque ego, nec tu, cur tam diu
tibi silendum esset, haberet; nec ego, cur tecum
expostulandum. Sed esto plus apud te veteris cu-
juspiam malevoli atque invidi calumniæ valuerint,
quam officii ratio, & utriusque nostrum dignita-
tis, tamen christiana te charitas, si qua inest, im-
pellere debuerat, ut erratorum, si qua essent,
me, quem non ut amicum modo, sed ut Frat-
rem etiam & Christianum hominem dilectum
oportuit, admoneres. Eo namque pacto tibi &
de officio gratias egissem, & de erratis plane satis-
fecissem. Quare tametsi utrumque omissum est,
tamen postulo, sive æquum est, te oro, ut quo
monitore, quibus in rebus tibi videri possim hæ-
reticissimus, aliquando tandem ad me perscribas.
Ita te cum amicum, tum etiam Christianum ho-
minem judicabo. Vale meque christiane diligas.
Ad d. 12. Maji. Clavennæ. 1549.

Colendissimo atque sapientissimo Viro
Dom. HENRICO BULLINGERO,

Tigurinæ Ecclesiæ Episcopo.

Gratiam Domini nostri J. Chr. cum Spiritu S.

Quod ad te hactenus posteaquam a vobis discessi
literas non dedi Vir colendiss. & observandiss.
nulla

nulla negligentia aut lentitudo fuit, tametsi enim tarditas senectutis comes esse solet, & tu etiamsi erravissimus, hanc culpam tua benignitate nobis condonares, non est tamen quod accusari debeamus ullius incuriae, quia alia nostrae cessationis causa fuit. Nam cum videre prius vellem qui nostrarum exitus futurus esset tristis an felix, ut certa de nobis tibi scriberem, expectarem quoque literas e Venetiis pro D. *Bibliandro* in hunc usque diem invitus etiam distuli. Nunc autem ne diutius forte maneas in cogitatione suspensus, quæ in praesenti habemus, qualiacunque sunt, nota tibi facere decrevi. Quum rediisse domum, nostram *Confessionem* in prima mea concione cunctis audientibus explicavi, subscriptiones & sigilla tum vestrae tum ceterarum Ecclesiarum, quibus confirmabatur, ostendi, sequenti vero Sermone Literas vestras & quas Basilienses & Curienses Patres dederant, quod omnes ad concordiam & doctrinæ confessionem hortabantur, in lingua nostra ut omnes clare intelligerent, recitavi, narravimus pro Suggeritu cunctam humanitatem cum omnium vestrum simul, tum uniuscujusque in particulari nobis exhibitam, quam honorifice & quanta charitate in visceribus Christi Jesu nos exceperitis, labores præterea vestros, quos tum nos audiendo, tum causam nostram examinando, & demum etiam Sententiam vestram scribendo suscepistis: postremo ordinem vestrae Ecclesiæ, doctrinam, mores, multiformem Sapientiam, lectiones, conciones, genera Linguarum, quorum omnium ingenti lætitia cuncti sunt affecti & laudem Deo dederunt, mihi autem nostræ Ecclesiæ Syndici imposuerunt ut pro ea tota vobis quantascunque possum gratias

tias agerem; fatentur enim se plus quam dici potest vestris dignitatibus esse obnoxios, & se suaque omnia vobis offerunt, rogantque ut eis jubere dignemini. In quo statu res nostræ sint, scito *Stancarum* hinc abiisse, nam cum adhuc tumultuaretur causa cujusdam Scripti quod e manibus D. *Comandri* sponte ne habuerit, an sua importunitate extorserit, ignoro, cuius exemplar ad te mitto, rogavi illum ut de cetero non me molestaret, quod & fecit; quo autem abierit nescio. Qui autem adhærebant *Camillo* adhuc sunt in ea sententia, attamen spero in Domino brevi futurum, ut in viam redeant, de ipso nolim judicare, Domino enim suo stabit aut cadet, & spero non cadet gratia Domini nostri Jesu Christi. *Franciscus Niger* præsentium lator, est in Sententia *Francisci Stancari*, cum nihilominus alias diversæ fuerint opinionis: videlicet Sacraenta esse veluti organa quibus Deus & gratiam, qua peccata remittat & justificet, & regeneret, impertiat; alias hoc non credebat, nunc credit persuasus a *Stancaro*, neque id tibi scriberem, [rogo te noli offendere ex verbis meis quæ invitus imo coactus dico]. *Franciscus Niger* est Vir facilis. Nolui hoc tibi dicere cum apud te essem, neque enim tunc causa fuit, nunç autem causa est, & ea quidem urgens & magna: paucis diebus quum ex uxore sua infantulum suscepisset, venit ad me adhibito secum teste & confessionem suæ fidei de baptismo aperuit volens, ut videbatur, infantem baptizari in sua fide; Respondi illi me baptizaturum esse infantem in nomen P. & F. & Sp. S. in fide Ecclesiæ Christi non sua, nam tametsi etiam ipse erraret in fide, non propterea infans male baptizatus esset, neque aliam formam.

formam servare intendebam in baptizando suo infantulo quam hucusque servaveram: est alioqui Vir bonus, sed non satis constans & firmus: is enim cum amicissimus mihi esset & ego illi, [& fateor coram Deo nunquam me tot laudibus hominem extulisse, quot illum magnificavi] nihil minus defecit & amicitiae jura [ni fallor] violavit, tu judicabis, mitto ad te exemplar suarum literarum quas ad totam Synodum Curiensem, ubi Comander, Blasius, & ceteri Ministri Christi aderant, me nesciente ante quam legerentur, dedit, non me monuit, nihil dixit. Latorem literarum esse voluit Franciscum Stancarum quem commendabat: audivi ego, legi literas magno animi mero-re, totus attonitus qui fieri potuisset ut contra me Niger scribere potuisset. Quia autem diebus praeteritis se ad vos venturum esse dixit, monere te volui, ne vobis accidat quod ipsi Comandro, quanquam oculatores & vigilantiores estis scio. Comander bona fide, ut est Vir bonus, dedit Scriptum quoddam Stancaro, quod dare non debuit, quia & nocebat Ecclesiæ nostræ & derogabat honori suo. Nam confirmavit sua subscriptione & Sigillo nostram confessionem post vos, in ea autem confessione continetur, *Sacramenta non conferre gratiam aut justificare, sed earum rerum esse Signa.* In Scripto autem suo affirmat, illa conferre gratiam & justificare. Ego volui apud nostros illud excusare per id quod quandoque Signo tribuitur quod non est Signi, sed rei signatæ. Verum mihi respondent aliqui quod sibi non constet Comander, quamvis enim verba sua rectum Sensus habere possint, non erat tamen in præsentiarum opus illud Scriptum, quod dubium gignere potest apud impe,

imperitos, dare *Stancaro*, quia videtur *Stancaro* favere & contradicere Confessioni & etiam sibi ipsi. Ratione ejus Scripti ipse *Niger* non assentitur Confessioni, sed *Stancaro*, & iterum vult vos interro- gare de ea re, ut eo die quando ad me venit pro baptizando infantulo promisit. Nostis quid re- spondendum illi sit; ipse fuit author nostræ Ec- clesiæ, ut prodit in suis literis, ut Confessioni si- ve sententiæ vestræ & ecclesiarum de ea re staret, nihilominus decedit a suo consilio. Recepimus missurum ad te literas quorundam nobilium ad quos de *Stancaro* scripseram, ut me de qualitati- bus hominis ipsis noti me informarent. Mis- runt & Venetiis has literas quas ad te mitto, ut legi tibi facias per aliquem Italum si velis & decla- rari, quum vulgari nostro sermone conscriptæ sunt: Primus est *Balthasar Alterius*, qui est a Se- cretis Legati Anglici apud Venetos; Secundus *Do- minicus Manzonus* institutus a Dominio Venetorum officialium Syndicus; tertius est *Marcus de Lilio* ci- vis Venetus, vir pius & fidelis. *Balthasar Alterius* de *Stancaro* sic scribit: *Cerebrum STANCARI a multo tempore novi & scio optime quo pede claudicet: Hæc est conclusio: Is pauperculus semper fuit, scan- dalosus & extranearum opinionum, & quandam habet instabilitatem, ut nesciat quid expiscetur, temerarius multo plus quam in tuis literis dicas; propterea fugite il- lum amore Domini, & amovete illum ab oculis quo ci- tius potestis, aliter nunquam quiescet neque tu neque Ec- clesia vestra.* *Manzonus* sic scribit: *Quantum ad de- siderium tuum ut informeris de D. FRANCISCO STANCARO, tibi dicam simpliciter & in veritate id totum quod scio & sentio de ipso: primum palam est & manifestum ipsum esse levem, instabilem, sui amatorem,*

Et ut brevi dicam præcipitem in omnibus rebus suis: Et
 pejus hoc est quod vult desponsare suas opiniones, quam
 quam discrepent a communi ritu & vere christiano. De-
 inde post pauca verba addit: Quod fuerit Sacrificus:
 non credit tamen ipsum fuisse Judæum, licet
 de facie videatur, & addit, quod Venetiis acce-
 perit uxorem pauperculam a via aberrantem: mo-
 dam sui matrimonii (ait) tacebo; dicam tamen ipsum
 diu me tenuisse domi meæ meis expensis & id invitum
 fecisse propter suam inquietudinem. Marcus de Lilio
 pauca scribit, comparat ipsum limaci, quod sig-
 na sua quacunque transit relinquat, & qui agno-
 scatur ab omnibus: Respondebo, ait, tibi alias
 copiosius. Hæc, Vir christianissime & colendissime! non ideo mittere aut scribere volui, quod
 me delectent, sed quoniam id tibi promisi, & ut
 agnoscatur quales sint qui Ecclesiæ conturbant.
 Nihil tamen horum quæ ad te scribo consciunt
 esse volo Franciscum Nigrum, cave te rogo ne is
 quicquam horum sciat: Quum legi feceris literas,
 si voles, plica & remitte eas omnes ad me inclu-
 fas in charta, quemadmodum ego ad te in his
 mitto inclusas. Non scribo in præsenti D. Pellicano,
 Patri nostro revendiss. Saluta illum te rogo
 nomine meo, propediem scribam illi & D. Rodol-
 pho, quem ex corde quoque saluto, illis enim
 plurimum debeo. Saluta D. Frisum, D. Gesne-
 rum & ceteros omnes vestræ Ecclesiæ Patres. Au-
 divi istiç esse D. Musculum, dicio illi ex parte
 mea, si volet ad nos venire non deseram illum
 donec ulla s'b'a [s. stiva] mihi supererit, & veriora
 experietur facta quam verba. Hic rumor est Ar-
 gentinam diabolicum Interim accepisse, quod cre-
 dere non possum, verum tu nosti veritatem. Par-

ce precor mi Domine, quod tam longus sum,
non enim satiari possum tecum colloquendo. Vale
in Christo Jesu & scito August. tibi deditissimum
esse. Clavonæ. 22. Sept. 1548.

Totus tuus Aug? Maynardus.

RECEPI tuas literas Domine mi observandiss. plu-
rimum cum Decadibus Sermonum duabus, quæ
mihi super omne aurum & lapidem pretiosum cime-
lium sunt, nondum eas per mea negotia perlegere
licuit: perlegam tamen, deinde pro suggestu illas
prædicare institui, neque enim possunt non ab
electa officina prodire, quæ a te edita sunt: ago
igitur tibi quotquot verbis agere & mente com-
plecti gratias valeo. Ego autem quod ad te mit-
tam pro tenuitate nihil habeo, tametsi tot modis
tibi sum obnoxius, nisi forte quod te affligat &
animum tuum excruciet: verum tu pro humani-
tate tua veniam dabis. Gratissima mihi fuerunt,
quæ de Saxonia, Pomerania &c. scribis; audive-
ram quidem nonnulla, sed quibus vix fidem præsta-
rem, cum nostro tempore tot vana falsaque evulgen-
tur in aures hominum. Super omnia tamen gratissi-
mum mihi fuit audire viciſſe in Anglia vestrā ac
nostrā de cœna Domini sententiam, quando ve-
rum est, spes est profecto ut & in reliquis sit vi-
ctura. De Ecclesia nostra quod tibi scribam ni-
hil habeo quod te lătificet; Præsentium lator sta-
tum tibi nostræ Ecclesiæ indicabit. Unum est
quod hi qui Schismatum causa fuerunt Anabapti-
stæ sunt, & quidam ex his, qui Camillo, Viro
illi etiam adhærebant, multis audientibus dum
essemus in mensa cujusdam nobilis Viri, præsente

Paulo Vergerio viro eximio, & Justinopolitano Episcopo, quique ad nos ausfugit timore Antichristi, clara voce confessus est, se noviter baptismum suscepisse & eo suscepto alium hominem nempe innovatum & Spiritu Dei plenum redditum fuisse; Papæ vero & omnibus quæ sub papatu receperat, baptismo etiam, renuntiavisse, quia baptismus ille non Christi sed Antichristi & diaboli fuit, me vero lupum esse falsum prophetam & seductorem. *Camillus* ipsorum Coryphæus & nauclerus non tam præcepis est, ut tam aperte loquatur, prudentior est, non quod non pejor sit, sed quoniam loqui timet, ut existimo: neque enim possunt qui tam arcta consuetudine sunt conjuncti non eisdem erroribus implicari: Doluit eis quod is de quo dixi tam præcepis fuerit ut talia effutiret, nam cipiunt in abscondito esse, ut Synagoga ipsorum augeatur & plures contamitentur. Nescio quid sim facturus, vocatus sum in Angliam, nam hic nemo est qui me juvet, torcular calco solus; parce mihi Domine! nam hoc soli Christo convenit, solus sum volui dicere. Dirigat Dominus gressus meos: inops consilii sum. Audio *Camillum* ad te scribere, tu responde illi quod pro tua prudentia respondendum judicaveris, pestis est Ecclesiarum, & magnus hæreticus, fama est illum parare abitum a Clavenna: utinam alibi melior fiat; optandum est, ut pestem suam secum portet, sed timeo: reliquias non secum feret. Harum lator ad te venit *Balthasar Alterius* vir eximus ac singularis ingenii, audies illum, neque enim possum quæ ille ad te perferet brevi scripto & illo ut vides magna celeritate exarato explicare: ipse tibi conceptus suos aperiet: Tu Vir magnæ prudentiæ,

si videris rem suam ad Christi gloriam promoven-
dam facere , juva illum & consilio & favore: Ego
quantum ingeniolo assequi possum vota sua om-
nia ad propagandum [nisi me fallat] Christi Evan-
gelium estimo maxime conducere, verum quæ ipse
cuperet difficile erit his qui præsunt & cogitata
sua correspondere. Vale bene in Christo Jesu
Domino nostro & ora pro me. Clavenæ. 15.
Maji. 1545.

Aug? Maynardus tuus raptim.

Clarissimo Viro

D. HENRICO BULLINGERO,

Tigorinensi Antistiti.

AMDIU reditum in patriam distuli , quam non
ab Hispanis solum , verum etiam ab alia qua-
cunque Servitutis specie liberam salutavi. O sin-
gulare Dei beneficium , atque Regis illius , cui
nunc isti quatuor mittuntur Legati , qui agent ei
gratias immortales. Hic satis feliciter procedunt
omnia. Ad expugnationem Orbetelli , quod unum
in potestate hostium supereft oppidulum , galli-
cam Classem expectamus. Princeps Salernitanus
cum triremibus quadraginta quinque ut minimum
ad littora nostra appellet brevi , multaque fient
non prævisa canis. Nos tantum Deo fidamus &
non pudefiemus. Sed vos quoque pro nobis De-
um rogate simul & celebrate. Verum si plura
cupis de miribili hac nostra mutatione audire , ho-
mines isti copiose tibi narrabunt , & non ingrata
fortassis : sint tibi commendati favoreque tuo eos
complecti non omittas. Ego post festum Natalis

accingam me itineri & Deo donante apud vos ero
tota deinceps æstate. Interea tu Vir Clarissime
vale bene cum familia universa. D. D. *Theodorum*,
Gualterum, *Frisium*, *Gessnerum*, & in primis gene-
ros tuos saluta meis verbis, & quod minime ex-
ciderat *Pellicanos* meos omnes salvos atque felices
cupio. Scripsisse etiam ipsis, sed plus temporis
non est datum, hæc pauca boni consulite. Senis.
25. Settembris. 1551.

Lelius Sozinus.

De *Vergerio* nostro aliquid certi cognoscere aveo:
Literas tuas Bononiam ad Patrem misi & ipse bre-
vi succedam.

Doctissimo atque Optimo Viro
D. HENRICO BULLINGERO,
suo in primis colendo.

Reditæ mihi fuerunt Literæ tuæ Venerande An-
tistes! quibus lectis totus summo perfusus sum
gaudio. Quod enim de prospicienda mihi condi-
tione apud Bernates te curaturum scribis, quid
gratius, quid antiquius mihi contingere posset?
Perge itaque te rogo in instituto, & quod tibi
suggerit Dominus effice. Et si quid confeceris,
Deo in primis, deinde tibi summas agam gratias.
Quod vero Bernates subtilitates ac nodos tam in
doctrina, quam in planissimo Cœnæ D. negocio
ecclesiis suis tradi nolunt, hoc etiam atque etiam
laudo, neque ego talia doceo, nec unquam do-
cebo: placet enim mihi puram ac simplicem do-
ctrinam Christi, ejusque verum Sacramentorum
intel-

intellectum sine tricis Ecclesiis tradere. Quod
præterea Lutheranismum ac Papismum odiunt,
hoc mihi a multis jam annis cum illis commune
est. Testes enim [ut alios taceam] sunt *Lælius*,
Hallerus, Michaël . . arius, testantur Scripta mea,
testis est tota Viennensis Academia, Amo itaque
Verbi Domini Simplicitatem illam, quam S. Lit-
teræ nobis proponunt. Quod tandem in aliis
etiam rebus, omnem tuam operam, si ea indi-
guero, mihi polliceris, primum quod verum &
Christianum Episcopum decet, facis: deinde me
tibi maximo beneficio devinctum semper habebis.
Quamobrem expectabo, ut quam citius fieri po-
terit de toto negocio me certiorem facias. Vale.
Basileæ. 7. Febr. 1547.

Tuus in Domino Franc. Stancarus.

Clarissimo Viro

D. HENRICO BULLINGERO,

Antistiti Tigurinæ Eccles. doctissimo & vigilantissimo

GRatiam & vitæ innocentiam a Deo patre per
J. Christum. Literas ad te per Magistrum
Augustinum Mainardum dedi observandissime Bul-
lingere! qui speciales a me Literas habere voluit:
Suffecissent quidem unæ pro ambobus, & te hoc
labore levassem. Hic altera pars controversiæ,
Doctor *Franciscus Stancarus* Mantuanus in linguis
ut audio apprime doctus, Vir Christianus & pius,
etiam mihi ab annis quatuordecim cognitus; eti-
am *Bullingeri* cognoscendi avidus: qua causa Tigu-
rum veniant, in Magistri Augustini literis attigi:
hic brevitatis gratia omitto. Age igitur pro hu-
manitate tua cum viris istis ut soles. Vale ex
Rhætiæ Curia. Kl. Junii. 1548.